

Sygn. akt VIII Ca 620/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu VIII Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Hanna Matuszewska (spr.)
Sędziowie:	SSO Rafał Krawczyk SSO Katarzyna Borowy
Protokolant:	st. sekr. sąd. Izabela Bagińska

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2014 r. w Toruniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **P. M.**

przeciwko **Bankowi (...) Spółce Akcyjnej we W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Grudziądzu

z dnia 21 sierpnia 2013 r.

sygn. akt I C 1085/13

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu odwoławczym.**

Sygn. akt VIII Ca 620/13

UZASADNIENIE

Powód P. M. w pozwie przeciwko Bankowi (...) spółce akcyjnej we W. wniósł o zasądzenie kwoty 37.538,19 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 listopada 2012 r. do dnia zapłaty tytułem połowy środków pieniężnych zdeponowanych w pozwanym banku przez spadkodawcę powoda. Wyrokiem z dnia 21 sierpnia 2013 r. Sąd Rejonowy w Grudziądzu uwzględnił powództwo w całości oraz orzekł o kosztach procesu stosownie do wyniku sporu. Sąd ten ustalił, że spadkodawca powoda posiadał na rachunku bankowym prowadzonym przez pozwanego kwotę 75.076,38

zł; spadek odziedziczyli po 1/2 części powód oraz brat spadkodawcy, przy czym ten ostatni zmarł po śmierci spadkodawcy. Pozwany odmówił powodowi wypłaty połowy środków powołując się na konieczność przedłożenia dokumentu potwierdzającego dokonanie działu spadku, sądowego spisu z natury lub obecność w banku wszystkich osób uprawnionych do wypłaty środków wchodzących w skład spadku. Sąd Rejonowy natomiast podzielił stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w orzeczeniu z dnia 7 listopada 1967 r. (I CZ 97/67), zgodnie z którym ani przepisy dotyczące spadku ani przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych nie pozbawiają spadkobiercy uprawnienia do dochodzenia od dłużnika udziału w wierzytelności przysługującej spadkobiercy z tytułu dziedziczenia, jeżeli świadczenie jest podzielne. Na podstawie przepisów o zobowiązaniach podzielnych spadkobierca może również przed działem spadku dochodzić przysługującego mu z tytułu dziedziczenia udziału w wierzytelności. Wykazanie przez powoda praw spadkobiercy powinno nastąpić w sposób przewidziany w art. 1027 k.c.

Jako podstawę prawną Sąd powołał art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe.

Pozwany złożył apelację od powyższego wyroku, zarzucając naruszenie:

- 1) art. 328 § 2 k.p.c. przez niewyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa
- 2) art. 87 Konstytucji RP przez jego niezastosowanie i przyjęcie, że orzeczenie Sądu Najwyższego z 1967 r. jest źródłem prawa
- 3) art. 1035 k.c. przez jego niezastosowanie i przyjęcie, że powód z chwilą otwarcia spadku (przed jego działem) nabył poszczególne przedmioty wchodzące w skład spadku, a nie określony ułamkowo udział w spadku
- 4) art. 1037 k.c. poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji uznanie, iż do wypłaty powodowi środków znajdujących się na rachunku zmarłego nie jest potrzebne dokonania działu spadku (umownego albo sądowego)

Skarżący wniósł o zmianę wyroku przez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, a także do zasądzenia na jego rzecz kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, a podniesione w niej zarzuty należy uznać za niezasadne.

Ustalenia faktyczne nie są sporne między stronami, znajdują odzwierciedlenie w zgromadzonym materiale dowodowym, zatem Sąd Okręgowy przyjmuje je za własne i czyni je podstawą niniejszego rozstrzygnięcia.

Chybione są najdalej idące zarzuty, dotyczące wadliwego sporządzenia uzasadnienia wyroku oraz jego oparcia na akcie nie stanowiącym w polskim porządku prawnym źródła prawa. W ocenie Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości, że uzasadnienie sporządzone przez Sąd I instancji zawiera elementy wymagane przez art. 328 § 2 k.p.c., w tym obszerne wyjaśnienie podstawy prawnej rozstrzygnięcia, i w minimalnym stopniu nie utrudnia przeprowadzenia kontroli instancyjnej. Ponadto powołanie w motywach zaskarżonego wyroku poglądu prawnego zawartego w orzeczeniu sądowym w żadnym razie nie oznacza potraktowania go jako źródła prawa i w konsekwencji podstawy prawnej rozstrzygnięcia.

Przechodząc do meritum, należy przypomnieć, że zgodnie z zasadą sukcesji uniwersalnej, wyrażoną w art. 922 § 1 k.c., prawa i obowiązki majątkowe spadkodawcy przechodzą z chwilą śmierci spadkodawcy na jego spadkobierców; jeżeli jest kilku spadkobierców, dziedziczą spadek w częściach ułamkowych określonych w ustawie, względnie w testamencie. Art. 1036 k.c. reguluje jednoznacznie zasady rozporządzenia przez jednego ze spadkobierców udziałem w przedmiocie należącym do spadku przed dokonaniem działu spadku. Unormowanie to nie rozwiązuje jednak istotnej w rozpoznanym przypadku kwestii dopuszczalności dochodzenia przez jednego ze spadkobierców, przed działem spadku, ułamkowej części spadkowej wierzytelności pieniężnej, odpowiadającej jego udziałowi w spadku. Przepis

art. 1035 k.c. nakazuje stosować do wspólności majątku spadkowego odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych (art. 196 i nast. k.c.). Te jednak dotyczą sytuacji, gdy własność tej samej rzeczy przysługuje niepodzielnie kilku osobom, nie mają zaś zastosowania do wypadku, gdy kilku osobom przysługuje uprawnienie nie do jednej rzeczy, lecz do jednej wierzytelności. Stosunki powstające na tle przysługiwania kilku osobom jednej wierzytelności regulują natomiast przepisy tytułu II księgi trzeciej k.c. o wielości dłużników albo wierzycieli. Jak trafnie uznał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7 listopada 1967 r. (I CZ 97/67, OSNC z 1968 r. nr 8-9 poz. 145) przywołanym w uzasadnieniu pierwszoinstancyjnym, i który to pogląd Sąd Okręgowy podziela, ani przepisy dotyczące spadku, ani stosowane odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych nie pozbawiają spadkobiercy uprawnienia do dochodzenia od dłużnika udziału w wierzytelności przysługującej spadkobiercy z tytułu dziedziczenia, jeżeli przypadające od dłużnika świadczenie jest podzielne. Pogląd ten, jakkolwiek nie jest przyjmowany jednolicie, zachowuje aktualność w praktyce orzeczniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2013 r. II CZ 177/12, Lex nr 1314403, wyrok Sądu Najwyższego z 10 lutego 2004 r., IV CK 12/03, OSNC z 2005 r. nr 3 poz. 44) i w piśmiennictwie (J. Pietrzykowski, [w:] Kodeks, 1972, t. III, s. 1960, za: J. Kremis [w:] E. Gniewek, P. Machnikowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, komentarz do art. 1035, Legalis; E. Skowrońska-Bocian, J. Wierciński [w:] J. Gudowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2013, s. 195).

Przedstawiony w apelacji tok rozumowania pozwanego można sprowadzić do twierdzenia, iż zniesienie wspólności majątku spadkowego może się odbyć jedynie przez dział spadku, a skoro przed działem nie wiadomo jeszcze jakie konkretnie składniki przypadną poszczególnym spadkobiercom, to w efekcie oznacza to, że samodzielne dochodzenie przez spadkobiercę zaspokojenia wierzytelności spadkowej o świadczenie podzielne jest - jako prowadzące do likwidacji wspólności majątku spadkowego - sprzeczne z art. 1035 k.c. Skoro jednak, jak wyżej wskazano, przedmiotem sporu nie jest rzecz wchodząca w skład majątku wspólnego, lecz wierzytelność, to ograniczenia wynikające ze stosowania art. 1035 k.c. nie wchodzą w rachubę. Teoretycznie, jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia w sprawie I CZ 97/67, mogłoby dojść do sytuacji, w której spadkobiercy dochodzącemu części wierzytelności w ogóle nic nie przypadnie z majątku spadkowego (np. wskutek obowiązku zaliczenia na poczet udziału w spadku dokonanych na rzecz spadkobiercy darowizn), jednak w okolicznościach sprawy niniejszej, tak samo zresztą jak w przypadku rozważanym przez Sąd Najwyższy, możliwość taka rysuje się jedynie hipotetycznie. Ponadto taka ewentualność mogłaby co najwyżej rodzić wzajemne roszczenia między spadkobiercami. Natomiast skoro ustawa nie zawiera regulacji szczególnych ani nie wyłącza stosowania przepisów o zobowiązaniach podzielnych w stosunkach między współspadkobiercami przed działem spadku, to roszczenie spadkobiercy, realizującego własne prawo, należy uznać za dopuszczalne.

W tej sytuacji zarzuty naruszenia art. 1035 k.c. oraz 1037 k.c., określającego sposób dokonania działu spadku, uznać należy za chybione.

Stosownie do art. 726 k.c. bank jest zobowiązany do zwrotu środków zdeponowanych na rachunku w całości lub w części na każde żądanie jego posiadacza. Zgodnie z art. 1027 k.c. względem osoby trzeciej, która nie rości sobie praw do spadku z tytułu dziedziczenia, spadkobierca może udowodnić swoje prawa wynikające z dziedziczenia tylko stwierdzeniem nabycia spadku albo zarejestrowanym aktem poświadczenia dziedziczenia. W niniejszej sprawie powód niewątpliwie w wymagany sposób wykazał swój tytuł do żądania części środków zgromadzonych na rachunku, do wysokości swego udziału w spadku.

Z opisanych względów roszczenie powoda było w pełni zasadne, zaś zaskarżony wyrok trafny. Sąd Okręgowy orzekł zatem jak w sentencji (art. 385 k.p.c.).

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z przepisem art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 99 kpc oraz § 6 p. 5 w zw. z § 12 ust. 1 p. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę ustanowionego z urzędu (Dz.U.Nr 163, poz. 1349 ze zm.).